

NORDENCRANTZ, ANDERS, STOLPE, CARL,
NYSTRÖM, PETTER JÖRANSSON, NYSTRÖM
OCH STOLPE (1759-1766)

Historisk berättelse om de
förändringar, som sätten, til
inkommande och utgående tullens
betalande i Sverige, ifrån äldre tider
undergådt; huru wida den sista
förändringen 1743 ifrån caroliner til
COU

1761

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök*:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra*:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

NORDENCRANTZ, A.

Su Paul
Follet Chau
Paukui
(Su)
1700-1829
1761

NO

Imprimatur.

N. von OELREICH.

Historisk Berättelse

Om

De Förändringar, som Sätten, til inkommande och utgående Tullens betalande i Sverige, ifrån äldre tider undergådt; huru vida den sista förändringen 1743 ifrån Caroliner til Courant Mynt, som är Sedlar, jemte Carolina-myntets, afskaffande, bidragit til den höga Werel-Courten, samt huru vida utgående och inkommande Tullens förnyande i Riks-Daler Speciehadan efter kan bidraga til Werel-Courstens fällande och Silfvermynts återfäende, emedan det varit etiblandde förnämsta medel, hwilket öfwer 500 år i detta Riket brukadt varit, at få och behålla Silfvermynt i landet.

At wid införsel af en wis quantitet waror i Riket skulle införas en mark lödig Silfver til Myntet, är så gammalt, at det härledes ifrån 1348 i Kung MAGNUS Erichssons tid, sedan i ALBRECHTS, ERICHS af Pommern, CHRISTOPHERS af Bayern, CARL Knutssons, STEN Stures och GUSTAF den förstas tider.

1761.

År 1487 på Riksdagen säges, det til at skaffa godt mynt i landet, så skulle gamla stadgar förnyas, nemligen, at Inkommande Tullen skulle betalas i Riks-Dalrar. Uti Kung ERICHS Mandat af d. 1 Maj 1563, säger han, det i fordnä Konungars tider, och äfwen i des Herr Faderns tid, war in- och utländsk man förpliktad, at för hwarje 40 markers wärde han förde ut med sig i Bawor, skulle han införa en löddig mark Silfwer igen.

År 1571 lät Konung JOHAN inwänta öfwer alt i Riket, alt det oriktiga Silfwer-mynt, som han öfwerkomma kunde, och i Konung GUSTAFS och ERICHS tider slagit war, at låta ommynta för deras olikheter i godhet; det samma skeddde 1575 och 1576.

Först wid witen och änteligen wid Riksstraff, war Mynts utförkel i desse Regeringar förbudet. Men Tull lades på inkommande Silfwer, Guld och penningar, som 1581 års Tull-ordning af den 1:sta Junii utwisar. Hvad Poltrique?

Jcke des mindre mände samma Konung JOHAN d. 27 Februarii 1591 förnya Konung MAGNI Erichsons stadga af 1350, så wäl som des Faderns, at alla de, som i Sverige handdel drifwa wille, skulle wara förpliktade, at för hwarje hundrade dalers wärde uti infördt gods, låta föra en löddig mark Silfwer på Myntet eller så många slagne Daler, som därpå beöpa, emot betalning efter den tidsens mynt. Konung CARL den IX:de uti sin Wärel-Ordning både på Tyska och Swenska af den 13 November och 10 December 1605, återopar först alla förenämnde stadgar. Man finner at en löddig mark Silfwer för hwarje hundrade dalers wärde i waror ej swarade emot det, som i de gamla stadgar förordnad war; och därföre säges, at emedan det warit för ringa emot den ordning och bruk, som af ålder warit, då det infördes med hwarje 40 markers gods, en mark löddig silfwer, som på hundrade Dalers wärde skal löpa $2\frac{1}{2}$ löddig mark, och gör i penningar 20 Daler, men stiger dubbelt högre, än som då bewilhad war; Alltså förordnades, at 10 Riks-Dalrer skulle lefwereras på Myntet för hwarje hundrade Dalers wärde, som utföres, samt för hwarje hundrade Dalers wärde, som införes, intämnas 5 Ungeriska Gyllen eller deras wärde i godt fint Guld, på Myntet, emot utfatt betalning i den tidens mynt.

År

År 1606 den 5 Februarii förordnar Kung CARL den IX:de, at ehö, som wille utseppa Koppar och Egschudar, skulle leswerera wärdet efter som de gälde i Sjö-Städerna, uti Riks-Dalrar, Silfwer eller Ungeriska Gyllen, eller i godt Guld på Myntet och få betalning i Courant Mynt.

Samma år den 17 October blef jämnwål Tullen på Silfwer, Guld och penningar uphäfwen, men tillika förordnadt, at i stället skulle med hwarje hundrade Dalers wärde i waror, 40 Daler, 3 delar uti slagne Daler eller des wärde i godt Silfwer, och den 4:de delen uti Ungeriska Gyllen eller des wärde i godt fint Guld införas. Därjämte blef förordnadt, at Wäp-el skulle gifwas i slagne Daler eller Silfwer för Koppar och Järn, som utfördes, efter gångbart pris, och den lilla Wäpeln 10 Riks-Daler för hwarje hundrade Dalers wärde för andra waror, som man wille utföra, alt emot betalning på Myntet i Courant Mynt, efter et wist wärde.

Med den så kallade Tull- och Wäp-el-ordning, som samma år af d. 8 November utkom, är samma affigt; men huru denne Tull- och Wäp-el-ordning den tiden kunde practiceras och wärkställas; det läwer intet många i denna tiden kunna begripa. At därwid gafs swårigheter, finnes af alternativer, som i Placatet 1607 den 13 April utsattes. Icke des mindre finnes samma ordning om Tullens och Accisens erläggande i Silfwer- och Guld-Mynt confirmerad den 8 Maj 1607.

Konung GUSTAF Adolph i des Tull- och Accis-ordning af den 3 Februarii 1615 confirmerade förenämnde betalnings sätt, endast med några ändringar.

Det är märkwärdigt, at sedan Konung GUSTAF Adolph genom Contract med Koppar-Compagniet 1625 låtit, som han sjelf uti Placatet af den 1:sta Maj 1626 säger, slå öfwerflödigt Koppar-Mynt i Landet, så hafwer, efter som Rikens Råd uti et Rescript af den 30 Junii 1631 tilkänna gifwit, händt, at warorne efter Kopparmyntets öfwerflödande hafwa stigit så mycket, at Kronan uti Lilla och Nwarn-tullen, som med Koppar betales, så mycket lidande war, at genom ny Förordning och Taxa af den 16 och 30 Junii måste man förändra Lill- och Nwarn-Tul-

tens betalande ifrån Koppar: til Silfver-Mynt; och således förmodeligen härifrån kommit åtskillnaden på Koppar: och Silfver-Myntes räkningen i Sverige. Och häraf finne wi således samman följder hafwa hände förut af skillnaden emellan Koppar:, Silfvermynt och warors pris, som på et annat ställe är anfört, om Rikets och Kronans förlust; först med det at inkommande Tullens betalande ändrades ifrån Silfver til Courant Mynt, och sist uti Sedlar med 20 procent tillökning, och sedan genom Silfvermyntets totale osynlighet och landsflyktighet.

Ut Lilla Tullens och Accisens betalande för ofwännämnde orsaker 1631 ifrån Koppar: til Silfvermynt efter Riks-Dalerns wårde förändradt blef, finnes ännu tydeligare af den stadsfästelse, som därupå utkom den 30 Maj 1633, och förwiringen, som af wenvål än vidare följde uti allmänna wbrefferna, utaf Koppar: och Silfvermyntets sammanlöpande; det finnes lika klart uti Drottning Christinæ påbud af d. 26 Augusti, 4 och 11 December sidstnämnde år, samt Mynte-ordningarne af 1638, 41, 42, 43, 45, 47, 53, 56 och 1657.

Den besinnertliga omständigheten är jämwäl at märka uti alla de i nu nämnde Regerings tider utkomne, samt som tidast förändrade Mynte-Ordinantier, Mandater, Placater, Ordningar ic. det de trodt, at därföre de woro Regerande, så kunde och hade de i deras magt at befalla, ej allenast at Mynt af landet ej skulle utföras, utan ock at kunna befalla til hwad wårde deras eget Mynt emot andra Folkslags emottagas borde, lika af hwad Metall och halt det må hafwa warit; och detta tyckes hafwa warit såsom en epidemisk sjukdom, hwilken med flera Regeringar följt ifrån de äldsta tider; och härifrån härkomma förnämligast de mångfalldiga föränderliga Förordningar om Myntet, som öfwer 400 år i detta landet åstadskommit så mycken oreda.

År 1643 förnyades In: och Ut-Tullens betalande i Specie Riks-Dalrar; 1649, genom et påbud efter anförde bestwär, blef så wida en ändring uti 1643 års Ordinance gjord, at den skulle betalas uti hela, halfwa och tierdedels Daler Swenska, samt hwar tionde penning uti smält Silfvermynt. Men uti Placater af den 10 April 1651, säges det, at som därwid funnits mycket

miss

missbruet förelöpa, så förnyades 1643 års Ordinance, at Utsch
Zinullen både af främmande och inhemskt ifrån den dagen å nyo
skulle betalas uti Specie Riks-Dalrar och intet annat Mynt.

År 1661 säges af Regeringen, det ehuru wäl utgående
Zullen varit satt på Riks-Daler, men likwäl betald med Sex
mark Siltwermynnt, til des det blef tillåtit, at Zullen i Banco
med 15 mark Kopparmynnt betalas skulle; så förordnades nu,
efter Kronan wid denna ändring mycket lidit, at Zullen i stället
för Riks-Daler skulle betalas i Siltwermynnt, Riks-Dalern
til 1 Daler 19 $\frac{1}{2}$ öre; dock så, at en hwar kunde betala Zullen
med Kopparpenningar in Banco til 10 mark Kopparmynnt för
1 Daler Siltwermynnt.

Detta utwisar, hwad Kronan lidit redan denna tiden med
denna ändring, hwarföre det åter 1664 den 30 Junii blef än-
dradt på det sättet, at Zinullen skulle betalas, hälften med Riks-
Daler eller i Wärlar, och hälften med Courant-Mynt eller Cre-
dit-Sedlar; men därmed war ändock intet förwirringen och för-
lusten för Kronan hulpen, som 1665 Års Placat af den 2 Martii
utwisar. Jefe des mindre blef en ny ändring på Städernes an-
hållan därinti gjord på Riksdagen 1669, som Brevet af den
30 Julii utwisar, i så måtto, at Zullen skulle så erläggas uti
gångbart Siltwermynnt; men 1670 Års Brev af den 9 Maji
wisar åter igen följden däraf hafwa varit nya flagomål, för-
wirringar och Resolutioner, härörande ifrån mångfaldig och o-
likheten af Mynt-Sorterne, hwarmed fulla wärdet af Riks-Da-
lern skulle betalas.

År 1686 den 15 Maj, äro åter alla ändringar uphäfne, och
å nyo påbuditt Inkommande Zullen uti Specie Riks-Dalrar
och Ducater, eller Guld och Siltwermynnt in natura at betala, äfwen
wäl uti Ducater, Lowiser, Ungelska Kronor, Schaffhäuser, Lejon-
och Kors samt Björn och Nya Hållnasse Daler; men detta
stod intet längre wid magt, än til 1688 den 5 Maji, då det
tillåtit blef, at betala Zullen en tredjedet med Specie Riks-Da-
lar och Ducater, samt de öfrige två tredjedelar, dels uti fö-
renämnde Mynt-Sorter, dels uti Svenska öres stycken, sexton
räknade på en Riks-Daler, eller ock Caroliner slagne af Silt-
wer,

mer, som på Myntet lefwererade blifwit.

Med denna korta berättelse äro nu twenne omständigheter bewiste:

1). Att sättet, som i detta Landet brukadt varit, at dels genom Tullen, dels för wiså Waror, betala Specie-Mynt, at så Silfvermynt i Landet, är öfwer Fem hundra år gammalt; men för hända ännu äldre, om man därester söka skulle, samt at Inkommande Tullens betalande uti Specie Riksdaler worade alt til 1700 merendels oförändradt, och sedan uti Caroliner; men wid 1743 Års Riksdag ändrades til Courant Mynt med 20 proCent tillökning, samt at derigenom flere proCent för Kronan och Riket, genom den dyrhet, hwar til allas nödtorster genom Coursen och Agio upstigit, förlorade blifwit; och

2). Att Ropparmyntet ifrån dess första början och Silfvermyntets halts obeständighet i alla dessa tider varit af samma följd, som nu.

Emedan Silfvermyntets osynlighet hos oss, är et skäl hwar med underwigt i handel och därpå hög Cours wil bewiså, så borde man också wedertägga detta skäl; men så snart man wet, at Inkommande Tullen i Silfver 1743 blef förändrad, samt Carolin-Myntet blifwit förwift utur Banque och all Circulation; så synes vara sålfsamt at fråga och undersöka, hwart Silfvermyntet tagit wägen, i synnerhet då man tillika wet först den omständigheten, at ehuru nog Silfvermynt gafs qwar i Landet 1720; samt sedan, at ifrån 1738 til 1757 ej mer än 44 Tunnor Guld blifwit myntat, så är dock 300000 lod Silfver, endast ifrå Controll-Wärfets början 1754, ärligen af Guldfineder uparbetadt, som til det minsta $\frac{1}{2}$ del kunnat vara Mynt, och sidst oberäknadt alt Silfvermynt, som i Banque och hos Menigheten gemmes och döljes, emedan det är obrukeligt i allmänna rörelsen.

Widare påstås, at 1743 Års ändring i Tullen och Carolin Capitalernes uttagande ur Banque och alt bruk, äro ibland hufwud-orsakerna til Coursens och Järn-prisens stegring i Daler-talet, som och den därpå fölgde Speculationen, at på Banco-Lån inköpa stora Bruks-Egendomar och betala Lånen på Rikets omkostnad med Coursens och Järn-prisens stegring, samt at så långe Inkommande Tullens betalande i Silfver ej blifwer fören-
ad,

ad, så blifwer swårt at reducera Cours och Järn-pris til par
 efter pris i Utländskt Mynt, samt at hjelpa alla de bredor, som
 därpå följa.

Så länge Inkommande Tullen betaltes i Caroliner, war
 det omöjligt at stegra Cours, utan at de Handlande, så wäl
 Trassenter, som Remittenter, skulle hetswa hafwa en stor förtäring
 af denna stegring. Emedan, om de i en sådan tid, som Inkom-
 mande Tullen betaltes i Caroliner, hade stegrat Coursen, så ha-
 de de ock stegrat agio emellan Courant Mynt och Caroliner, som
 alltid hade stigit efter Coursen, och följaktligen hade Caroliners
 inwärling blifwit dyrare och dyrare alt efter som Coursen stegrats,
 häst Trassenter, så wäl som Remittenter, alltid låta inkomma nå-
 gra Waror utifrån, hwarföre Tull måste betalas.

Om således inkommande Tullens betalande uti Caroliner ha-
 de continuerat, eller ej blifwit ändrat til Courant Mynt, som om-
 sider blifwit Sedlar, så hade så wäl Trassenter, som Remittenter,
 haft så mycket enskilt interesse uti Coursens nedhållande, som
 berode af Tullens betalande i Caroliner, för så mycket waror, som
 en hwar hade införskrifwit. Hade utgående Tullen jämswäl blif-
 wit betald i Caroliner, så hade detta deras enskilda interesse blif-
 wit så mycket krafigare at nedhålla Coursen; i ty om Trans-
 fenter och Exporteurer då hade stegrat Cours och Järnpris, så
 hade de ock stegrat agio af Caroliner därefter, och följaktligen
 uti agio fått återbetala winsten wid Coursens och Järnprisens
 stegring. Detta hade ock ännu i denna stund bibehållit en Cir-
 culation af Silfvermynt i landet.

Men sedan inkommande Tullens betalande i Caroliner blef
 uphäfwen, så har här ej gifwits et enda wärkande medel, hwar-
 igenom Exporteurer och Trassenter kunnat sägas hafwa haft nå-
 got enskilt interesse uti Coursens nedhållande, utan hafwa alla
 anstatter, hwilka gjorde blifwit, wärkat et ändamål, som varit
 at göra Coursens och Järnprisens stegring instämmande med de-
 ras enskilda interessen.

Det torde för Rikens Ständer wara mödan wärde, at
 låta undersöka, på hwad sätt hela denna Mynt-systemen i Riket
 blifwit til wäga bragt. Man förmenar det Riksdags-Besluten
 ifrån 1719 skola utstaka wägen til hus härutinnan.

Från 1719 til 1731 är alsintet förelupit, angående Banque och Mynt, som tjenar på detta stället; men uti 9 § af sidsnämnde års Riksdags-Beslut, hafwa Rikens Ständer tillåtit små och inskränkte Lån, samt til förökande af Silfvermyntet i Landet, eftergifwit Slagskatten och Myntare-Lönen för alt Silfver, som inslämnades på Myntet til Myntning. Oaktadt Riket då nyligen war kommit i frid, efter et 20 årigt förstörande krig, så samt dock emot nu wackert Silfver och Guld-Mynt i Landet framkomma, så snart Mynte-Tecknen och Sedlarne blefwo affskaffade, och betta bewiser, huru litet godt Mynt i et land kan triffas, jämte ett slätt.

Ett följte af 12:te § i 1734 års Riksdags-Beslut blef Förordningen af den 18 Februarii 1735 om Banco-Lån utgifwen. Från denna tiden kan dateras det Penninge-winglerie, Wärel-Rytterie och Coursens stigande, som tid efter annan öfwerhanden tog, så at ifrån 1735 Silfver med förmon ej kunnat utförskrifwas; men som Banco-Lånen ännu woro nog inskränkte, så hade de och ännu ingen särdeles effekt öfwer Coursen.

Men med 1739 års Riksdag blef ett friare sält öpnat. Den 11 § i Riksdags-Beslutet är märkwärdig. På det ena stället säges: det *Banquens* tilstånd då sålunda besants, at tredje delen af de på Lån innehafde *Carolin-Capitaler* til *Creditorerne* kunde utbetalas. Och i slutet af samma mening säges: Det Rikens Ständer warit omtänkte, at göra Mynt-wärket för Riket i görligaste mätto nyttigt, samt efter handen affskaffa det swåra Plåtmyntet, och i stället åter instaffa Silfvermynt. Jämwäl så snart de derwid tagne författningar blefwo i wärket stälte, så skulle påföljden wisa nyttan af en sådan nödig anstalt.

Det synes i min tanka wara något fridande emot hwart annat, at låswo Silfvermynt i stället för Plåt-Mynt, men tilika affskaffa *Carolin-Myntets* bruk så wäl i Banque, som inkommande Tullen, och söhakteligen utur all Circulation, utan at straxt substituera annat Silfvermynt i stället at circulera (*).

Det (*) En Anecdote, huru såsom ordspråket, at stora saker kunna hånda genom små orsaker, sannadt warder, uti orsaken til Tullens förändring

Det Silfver och Guld-Mynt, som war öfrigt i Landet efter det 20 åriga kriget och sedan inkommit eller tilmyntadt blifwit, förswan på dese anstalter efter hand utur almånhetens åsyn.

Jefe des mindre säga Rikens Ständer uti detta lifa som de förre Riksdags-Besluten, efter Secrete Utskottets utlåtelse, at alt hwad deras medbröder därstädes föranstaltat, warder approberadt som en ständig Lag, emedan de dragit all nödig försorg om det angelågne Banco-Wärket, så at det åter må kunna göra Riket den nytta, som wid des första inrättning varit påsyftad.

Wid den år 1741 anticiperade Riksdagen, kunde Rikens Ständer ej ännu så mycket förspörja följderna i anseende til Courten, af de wid näst föregående Riksdag i Banquen gjorde anstalter, hälfst som, änsfönt Courten war något stegrad, stigandet ändock skylldes endast och allenast på underwigten i handelen. I anseende dertil och at Rikens Ständer genom Secreta Utskottet förnam någon förkofring för Banquen genom interessen för Lån, men ej såg Rikets förderf genom Courten och flere Lånens följder; så mände de ock i Riksdags-Beslutets 10:de § efter medbrödernes i Secreta Utskottet berättelse ytterligare widtaga de den föregående Riksdagen gjorde anstalter.

Mer finnes ej eller därtill wara gjordt den påföljande Riksdagen efter 10 § i Beslutet af 1743, då Courten redan rasade mycket; änsfönt det året, så mycket penningar i Landet blefwo indragne, som något år i tiden händt, och Gud låte aldrig mer hända på

B

samma

och Carolin-Capitalernes förwisande utur Banken och all Circulation, will man i korthet berätta. Sedan Banco-Lån 1739 tilstades, och penningewingleriet dermed begyntes, så mände en, med tilhjelp af Banco-Lån, upköpa och segra Caroliner för de handlande, som dermed hade at betala stora Siö-Tullen, och denna segring gaf första anledningen til Tullens förändring i Courant Mynt med 20 procenters tillökning.

Den andra orsaken war den, at Banken, som hade at betala Interessen uti Caroliner, för insatta Carolin-Capitaler, måste jämwäl betala et drygt agio för Caroliner, och omsider hidrogo bägge dese orsaker til Carolin-Capitalernes förwisande utur Bank och alt bruk, blef det sedan ej annat än en Wara; altjämmans en följd af Banco-Lån och för hända af söga insigt uti följderna af det ena och det andra.

Samma sätt! Men at orsaken låg uti underwigten, war så starkt inprägladt i allas hjertan, at den, som föregaf något annat, ansågs såsom såkunnig. De Handels-Balancer som företeddes, samt medbrödernes i Secreta Utskottet och Banco-Deputationens Berättelser, som woro grundade endast på Banquens winst, genom interessen, troddes tillika wara Rikets winst, emedan ingen kunde förmåas at tro, det selskwa underwigten, om någon gafs, härrörde til en stor del ifrån den tiltagande Luxen, och det ifrån tilgången på Lån därpå fölgde Penninge- och Wäxel-wingleri; men ingen tordes erindra, at den höga Coursen därifrån härrörde; om någon det wågade, ansågs han ock såsom såkunnig.

Wid 1747 års Riksdag fullbordades byggnaden på de grunder, som de föregående Riksdagar lagde woro til Coursens stegring, Pappers-Myntets multiplication, redbara Myntets förwifning, Penninge- och Wäxel-wingleriet samt Luxens och dyrhetens tilwärt.

I Riksdags-Beslutets 9:de § är underwigten ansedd såsom den enda orsaken til höga Coursen och redbara Myntets förlust; men uti Förbuden emot öfwerstöds-waror, samt uti wisja anstalter, hwilka i Secreta Utskottet gjorde woro, sådes botemedien skulle bestå, och dese senare bestodo uti et Wäxel-Contoir, som förr bekant är; men såges alsintet om Järn-Contoiret, som samma tid inrättadt blef.

Uti 13:de § af samma Beslut finnes af medbröderna den anstalt wara gjord, at Plåtmyntet skulle qwarhållas i Banquen tillika, som lånen i Sedlar extenderades; men gjorde sig ändock det hopp, i anledning af anstalterne i 9 § om Coursens Reduction genom et Wäxel-Contoir, at omständigheterna til Rikets fromma skulle då komma i et önskeligt stic, fast på en gång Järn-Contoiret och lånen i Banquen tyckes blifwit wände liksom i opposition emot Wäxel-Contoiret och Coursens reduction, samt emot alla de Reglor, som i naturen gifwes at styra Coursen, winna öfwerwigten och behålla eller få redbart Mynt i Landet.

Uti 16 § af 1752 års Riksdags-Beslut, är intet widare rördt om Banco-wärfet, Coursen och Myntet, än at Banco-wärfet tilwixit i märkelig styrka, men såges ej, at det skedt med så stort

stort onus på Fastigheter, som interesser af de lånte Capitaler sig bestiger, hwilket omsider måste blifwa ägarens förderf. Sedan såges, det til Inwånarnes större beqwämlichkeit den anstalt wore gjord, at den som emot Sedlar åstundade NB någon del i Plåtar och Skilje Mynt, skulle därmed blifwa berjent. Men det märkwärdigaste är dock det, at nu mera talas ej i Riksdags-Besluten om Silfwer-myntets återkaffande i Landet, som Secrete Utskottet likwist lofwat i 1739 års Riksdags-Beslut.

Uti 8:de § af 1756 års Riksdags-Beslut berömmes af medbröderne i Secreta Utskottet, ej utan skäl, än widare Banquens tilwårte förmodgenhet; men såges ej, at fast det skjedt med Rikets förman i somliga mål, likwäl med större förderf i andra, än de wundne fördelar sig bestiga, i synnerhet genom interessernes minskning ifrån 5 til 4 procent. Det såges ej eller något derom, at med anstalten om 2 procents betalning på de lånte Capitaler, lånen äro gjorde så godt som perpetuelle, samt til et medel för enskilt personer, at på så är förwårfswa sig stora Egendomar på Cronans och medborgares befostrad. Det såges ej eller något därom, at det är för slika tjenester, som wid denna Riksdag stora discretioner af Banco-medlen blefwo utgifne.

Oaktadt alt det, som här ofwartil anfördt är om orsakerna til den höga Coursen, så torde ännu för Rikens Ständer hela sammanhanget blifwa obegripeligit, så framt icke några flera omständigheter tilläggas, som det uplyser.

Förut ses wäl wara anförde de anstalter, som i Secrete Utskottet i bästa wälmening blifwit gjordt, och ifrån hwilka den höga Coursen bewises hafwa haft sit ursprung, men därmed ser man intet orsaken til samma anstalter.

Sedan är wäl bewist, huru Coursen på samma anstalter blifwit stegrad, samt huru medelst andra anstalter man sökt nedfälla honom; men därmed äro ej å daga lagde operations-sätten, samt hwad slags Interessen i dessa operationer brukade warit; och utom et fulkomligt lusz i bägge desse omständigheter är omöjeligit at så et rätt begrep om hela sammanhanget.

Hwad det förra angår, nemligen orsakerna til anstalterne i Secrete Utskotten om Banco-Lånen, så är det helt wist, at desse anstalter i början svedde i bästa wälmening til befordring af nytte

tige Rikets-rörelser. Det hade ock varit wäl, om de ej extenderats widare än som swarat emot valuta i redbart Mynt, när det påfordrats. Men oaktadt denne extension, så hade de ändock blifwit mindre förderfwelige i tiden, så framt Lånen ej sträckt sig til Rikets exportable effecter, Järn-Contoiret ej blifwit satt på 1747 Års fot, och Inkommande Tullen i Caroliner ej blifwit förändrad til Courant Mynt, som wid ändringen redan war Pappers-Mynt.

Men ehuru wälmening för Riket i början varit uphoswet til de nämnde anstalter, så lærer ändock ej kunna nekas, at ju icke tillräckelig insigt gifwits i dessa saker och deras följder i tiden, och för det andra at samma anstalter ju icke i tiden födt utaf sig hwarjehanda speculationer til enskilt fördelar; som för exempel först, at genom Banco-Lån på utgående effecter stegra Coursen, och i början at twinga Järn-prisen, men sedermera at skaffa sådana grunder för et Järn-Contoir, som skedde 1747, som tör hånda så förstodo, hwarigenom Järn-prisen åfwen ock kunde stegras, så wäl i Ut: som Inländskt Mynt, men ock tillika Coursen i marketalet och därefter Järn-prisen i Daler-talet utöfwer det, som de borde hållas efter stegringen i Utländskt Mynt: och sedan försämenheten har intygat möjligheten af denna stegring både af Cours i Marketalet och Järn-prisen i Daler-talet, utöfwer det som de borde hålla efter Utländskt Mynt och Pris, så har den speculation fölgdt af sig sjelf, at på Banco-Lån inköpa Bruks-Egendomar, samt at betala Lånen med Coursens och Järn-prisens stegring tillika med det, som kunnat minskas på de Interellen, som woro då Lånen gjordes. Detta har varit, och är det förderfweligaste af alt det, som följt på Banco-Lånen och Järn-Contoires inrättning på 1747 Års fot, samt på förändringen i Tullen. Det ena och det andra har uti utöfningen varit understödt af Carolin-Myntets förwisande utur Banquen, samt förbudet emot Plåtars utgifswande, som dock varit en nödwändig följd af Banco-Lånens i Papper extension, i synnerhet på Bruks-Egendomar och utgående effecter, emedan Coursens och Järn-prisens stegring däruppå följt af sig sjelf.

Men det, som aldrumast bidragit, at förborga alla desse anstalters och utöfswade Speculationers wärkningar för Rikets Ständers och Allmänhetens ögon, har varit först Handels-
Balans

Balancerne och den däruti föregifne Underwigten i Handel samt Kri- gen. Denna tankan, i synnerhet om Underwigten, har återigen födt utaf sig den tankan om nödwändigheten utaf et Wärel- Con- toir til Coursens styrkel.

Janseende därtill at genom Wärel-Contoires operationer Cour- sen hölts något låg i några År, så blef ock allmänheten därigenom styrkt i den tankan, at Underwigten wore orsaken, där dock just detta hade bordt öfwertygga en hwar om wederspelet. Och härwid förefomma twenne beshnnerliga omständigheter, som dock äro in- tet annat än nödwändiga följder, först af alla förutnämnde anstal- ter, och sedan däraf at ögonen blifwit så aldeles tillutne utaf inbil- ningen om Coursens och Järn-prisens raseri ifrån Underwig i Han- del och Krig, at ingen wäg och anledning öppen warit, at se de rät- ta orsakerna til det ena och det andra, emedan des widrörande hast i följe med sig nog äfwentyr, efter det hördt under Arcana Regni.

Deße omständigheter äro af följande beskaffenhet, nemligen å ena sidan har man intet sedt, at Coursen och Järn-prisens stegring är skedd genom artificielle Medel, det är Banco-Lån, och med andra artificielle Medel, som ock äro Banco-Lån, har man welat redu- cera Coursen, och således satt artificielle Medel i opposition emot artificielle Medel, och fölgakteligen försatt dem bägge i Contract och strid emot hwarandra och Riket midt emellan bägge; ty alt sedan 1738 har i Sverige aldrig gifwits någon naturlig, utan en- dast en artificiel Cours. Men som de artificielle Medel genom Banco-Lån, hwilka bidragit til Coursens stegring, warit kraftiga- re, än de som kunnat brukas til deß reduction, så hafwa de se- nare altid måst buga sig för de förra, när minsta händelse af nuf- wårt, krig, ja blotta rykten gynnat de förra; och detta bewiste sig hself i full dager, då i början af 1757 König och Compagnie, med alt Regeringens understöd, inom 3 Månaders tid blefwo utur stånd fatte, at widare något uträtta til Coursens reduction; det har ock wist sig halfwä året 1756 och början af 1757, men aldra- måst därefter, uti den Contract, som Wärel-Contoiret hade med Trassenter utom Contoiret. De senare behälllo fältet emot de förra och behällta det ännu i denna dag genom samma artificielle Medel, som de detta fältet intagit.

Men huru Trassenter utom Wexel-Contoiret äro komne i en sådan styrka emot bemänte Contoir, är icke så lätt at upträcka. Efter tankan faller nu på et nu på et annat; nu tror man at hufvuds-orsaken dertill igenfinnes först uti naturen af det Privilegium som 1747 Järn-Contoiret af Kongl. Maj:t på Secreta Utskottets tillstyrkande meddelat blef, och sedan uti de Personers egenkap och enskilda Interessen som til Coursens reducerande brukade blifwit, jämte de wilkor som med dem accorderade äro: Nu åter föreställer man sig helt andra orsaker wara dertill bidragande; men detta bespares til en annan gång.

Hwad åter för det andra angår de Interessen, som brukade warit uti operations-sätten til Coursens nedfällande och styrkel, så förekommer äfwen däruti några besynnerliga omständigheter: de samma äro äfwenwäl intet annat än naturliga följder deraf, at man intet sedt de rätta orsakerna til Coursens och Järn-prisens stegring, förmedelst den molnstod, som tankan om Underwigt och Krig der-öfwer utspridt.

Det wore en Imposition på almänt förnuft, at föregifwa, det Wexel-Coursen för en Underwigt och Krig kunnat ifrån slutet af 1756, intil slutet af 1757, rafa up ifrån 38 $\frac{1}{2}$ mark til 60, under arbete på des reduction, med många Tunnor Gulds publique bekostnad, men åter ifrån Maji Månad 1758, til Maji 1759 reduceras och hållas til 50 mark, men åter därifrån til Februarii 1760 stiga til 62 $\frac{1}{2}$ mark, samt åter derifrån i Martii 1761 rafa up ända til 75 mark på Hamburg.

Uti en wis berättelse om orsakerna til den höga Coursen, är sagt, at förening af många til et Rikes Penninge-Wärks styrkel och enahanda Personer i et fritt Regimente, kan blifwa af farliga följder. På et annat ställe är sagt, at en sådan förening kan blifwa af äfwen så onda följder, som om många och stora Umbeten i fria Regeringar förenas i enahanda Personer för lifstid. På et tredje ställe är sagt, at om et fritt Regementes Penninge-wärks styrkel förenas i enahanda Personer, som däruti kunna få et Interesse, som är stridande emot Samhällets almänna Interesse, så regera och sädane Personer Själén af en sådan Regements-Kropp, hvars Actioner Kroppen alltid måste efterfölja; och på et fjerde ställe är be-
wist,

wist, at medelst förening af Penninge-Wärks styrelse i Personer af enahanda Interesse, kan et helt Regemente och dess Grund-Laggar, samt Fri- och Säkerhet til Egendomar försättas i största äfventyr, men Regerings-sättet til orden ändock bestå.

Det ware långt ifrån mig at kasta ogrundade misstankar på dem, som i förra tider varit Ledamöter i Banquen, Wäxel- och Järn-Contoiren, af hwilka somliga kunna hafwa varit Fullmäktige i Banquen och Wäxel-Contoiret, andra i Wäxel- och Järn-Contoiren, andra återigen Ledamöter af alla Tre, och somlige Ledamöter af Banco-Deputationerne wid Riksdagarna, samt tillika varit ibland Banquens största Debitorer. Det wore ej rådeligt at låta dylika tankar gå längre än sakens natur det fordrar; man kunde då snart förelämpa de aldraärligaste, och fram för alla i dessa wärf nyttigaste Män; utan jag håller mig allenast wid de här äfwanföre anförde försigtighets-reglor, så at man wid Penninge-Wärks styrelse, brukar all estertänka, all öm- och warsamhet.

Nog finner jag at man häremot kan inwända: At enahanda Personer deltaga i styrelsen af de öfrige *Finance*-Wärken, kan så mycket mindre anses för äfventyrligit, som det twärt emot är gagneligt och nyttigt för det Allmänna, at hwar och en, som styrelsen därwid är anförtrodd, har grundelig insigt och kunskap i alla sådana Wärf, på det *operationerne*, som wid hwart och et af dem skola göras, måtte blifwa så mycket mer sammanstämmande til et ändamål, som är det Allmännas bästa, hwilket, utom en så nära kundskap därom, swåriligen står at erhållas.

Men häruppå swaras, at det wore oanständigt, at beskylla någon för egennyttiga upsat och gerningar, utan här talas allenast om de försigtighets-reglor, som böra i afittagas, at icke Lag och publique anstalter bereda wäg til ensfildt winning, med allmänt förderf. Det är swårt och fordrar en stor dygd, at ej betjena sig af en säker winst, när tillfälle gifwes. At så mycket tydligare bewisa, at de anförde försigtighets-reglor äro nödiga, så tillåte Läsa-ven, at jag blott supponerar möjligheten af missbruk, och gjör mot det upgifne inkast åter den inwändning, at det wore för Personer af enahanda Interesse ganska nyttigt och gagneligt at wara Ledamö-
ter

ter uti alla Penninge-styrelsens wärk, at således på alla dese ställen weta, hwad i Riksrörelserne och dese penninge-wärk förelidper, at icke en enda handlande i Riket, ja icke en enda undersäte, utom dem kunna weta, huru de böra anställa sin handel och rörelse, emedan Cours och följakteligen Warors pris af dem helt och hållit kunde bero. En förening derföre af alla Penninge-styrelsens wärk i personer af et interesse, kan i detta hänseendet warit så mycket nyttigare och gagneligare för dem enskilt, som de därmedelst altid funnat äga en grundelig kunskap i alla dese Wärk, på det de operationer, som wid hwart och et Wärk skolat göras, måtte blifwit så mycket mer sammanstämmande til et ändamål, hwilket, utom en så nära kunskap därom, swärligen stätt at uträttas.

Som uti föregående, i möjeligaste forrhet författade berättelse befinnes, det både Inkommande och Utgående Tullens betalande i Silfwer warit ifrån urminnes tider et ibland de förnämsta medel för detta Riket, at äga och behålla Silfwermynt; så lärer ej eller hadanefter annat medel blifwa at tilgå, förutan det, at sådant är lag och billighet likmäßigt, på den grund, at det är ej allenast Sweriges, utan ock alla uplyste folkslags rätta Mynte-Metall.

At föregående berättelse befinnes äfwen, det i vårt land, när man afwikit derifrån, så har det merendels skedd, ej på sunnda Finance- utan på ogrundade Commerce Principier, hwilka hos alla folkslag och i alla tider warit så opponerade emot, som förderfswelige för Finance-Wärk.

At således nu åter gjöra Coursens reduction til Exporteurers och Trassenters enskilda Interesse, så wäl som til Rikets Allmänna, så återstår, utom det, at alla medlen böra dem frantagas, hwar med Cours och Järnprisen i daler-talet hemma kunna stegras, at ej allenast påbjuda inkommande Tullens betalande i Silfwer, utan ock den utgående.

Det sednare skal hafwa mer effect öfwer Exporteurer och Trassenter, än det förra, emedan de exportera mer än de importera, och följakteligen kan göra Coursens och Järnprisens reduction mer til deras Interesse med Tullens betalande på Exporterne, än på Importerna allena ske kan.

Häremot kan det infästet göras, nemligen: hwar skola de taga Silfwer, när det ej gifwes i landet? Jag swarar at Silfwer kan införskrifwas och hinföras med samma Skepp, som man hinförer Waror: när man lastat et Skepp fullt med Waror, så är rum nog öfrigt för så mycket Silfwer, som behöfwes til Tullens betalande, så wäl för samma waror, som man medförer, som dem man will afhämta.

Til Exempel uti et Skepp, som förer 4000 Tunnor Salt och utför 4000 Skeppund Järn, behöfwes ej stort rum för 4000 Styck von Ackten, hwarmed Tullen kan betalas för bägge.

Inwändes: at Saltet blefwe så mycket dyrare för köparen och Järnprisen så mycket mindre för de Handlande, som desse Styck von Ackten efter Coursen måste til dubbelt pris inköpas; så swaras först, at som handlande ej handla för sig sjelfwa utan för Riket, så får ej eller efter deras tänkesätt och Interesse det Allmännas regleras. Som man ej wist mycken ömhet för Medborgare angående dyrheten, hwilken fölgt på Cours och Järnprisens stegring, så bör man ej eller taga skäl af den dyrhet, som kan följa på Tullens betalande i Silfwer, emedan, lika på hwad sätt dyrhet händer, de återtaga sina utgifter af Medborgare. För det andra, som Tullens betalande i Silfwer gör til Exporteurs och Trassenters interesse at reducera Coursen, på det de måtte kunna införskrifwa silfwer til samma Tulls betalande, så måste ock Coursen falla, när alla medel betagas til des stegring, och de Handlande sjelfwe så då et Interesse i des reduction.

Til följe deraf, när Coursen faller och följakteligen Silfwer derefter, så blifwer Salt-Tunnan så mycket mindre dyr för köparen; och när Bruksägaren behåller det pris uti utländskt Mynt, som han erhålla kan, samt niuter samma pris efter Cours Par i Dalertalet här hemma, så har han intet at klaga. Det nekas honom intet at winna på utlänningen i des Mynt, men wäl i Dalertalet på Medborgare. Dertil med, när man finner, at både Inkommande och Utgående Tullen bestiger sig til 10 Tunnor Guld, som efter Cours Par a 36 mark stiger til 333,333 Riks-Daler Specie, men efter 72 mark til 666,666 Riks-Daler; altså om med desse 666,666 Riks-Dalers betalande af de Handlande i Tull, så länge Coursen är 72 mark, det ändamålet kunde winnas, at Exporteurer och

Trassenter kunde få så stort interesse i Coursens reduction, at det kunde reduceras til 36 mark, så följder, det Riket hade hopp med tiden at för alla importer få betala 100 i stället för 200 Tunnor Guld, och således 100 Tunnor Guld mindre i Contribution til några Medborgare än nu sker, hwilket wore en stor åtskillnad, emellan någon tids betalande af 666,666 Riks-Daler i stället för 100 Tunnor Guld uti 72 marks Cours.

Om Rikets Importer och Exporter anses stiga endast til 200 Tunnor Guld, hälften hwardera, så göra 10 Tunnor Guld i Tull, endast 5 pro-Cent. Den som will handla och ej för sina Varor kan skaffa 5 pro-Cent i Silfwer, den samma förklarar sig fast mer ej kunna handla under en 100 pro-Cents hög Cours. Kan han dertil förskrifwa Varor, så kan han och förskrifwa dem med 5 pro-Cent Tull i Silfwer, hälst som dese 5 pro-Cent är endast et förskott på en liten tid, som köparen omfider måste betala.

Det tyckes ej eller vara någon obillighet deruti, at Utgående Tullen för Järn, Stål och Måsing's tråd betaltes i Silfwer, så länge Järnprisen i Dalertalet efter Marketalet i Cours är så högt öfwer Par. En den som förtjänar genom Coursen allena 10, 20, 30 a 40 Daler på et Skeppund Järn på Riket, kan och tåla at betala Tullen i Silfwer. Om Silfret kostade honom i början 6 Daler i stället för 3 Daler per Skeppund, så blefwe det hans Interesse, så mycket som där af beror, at minska Coursen. Och så fort som den minskas, så minskas och agio på Silfret, som behöfves til Tullens betalande. Hela Summan i Silfwer blefwe ändock ej mer än som näst förut sades, om och alla Inkommande och Utgående effecter med Silfwer skulle betalas. Det kan ju intet vara större svårighet för Handlande at skaffa Silfwer til Tullens betalande, än för Guld-Smeder til upsmältning. Alla år inskrifwes stora Summor för deras räkning.

Herr Adjunkten Christiernin föregifwer, det skadeligit wore, at nu sälla Coursen och Riksdalern under 18 Daler.

Detta Herr Adjunktens påstående är af enahanda art, med et, sedan 1747 års Riksdag, gammalt förslag om Coursens sällande, med Riksdalerns uphöjning i Marketalet, men nu ragouteras med en ny Sauce, medelst hwilkens förmente smaklighet, en

ung

ung förslagsgifware, tyckes göra et med dem, som på wår omkostnad wilja blifwa rike, eller med tilhjelp af dem, som redan på det sättet äro rike wordne, will förskaffa sig någon förmån, ansöndt han deruti ej äger andra förslag, än sådana, som i Trycket sedan 1747 blifwit kunnige, fast nu förglömda äro.

Uti et Swar under Titul af Påminnelser wid Adjunkten Christiernins tänkesätt, om Mynts eller Coursens Högre och Lägre Räknewärde, finnes Allmänheten wara förestält orsakerna til och följderna af Coursens stegring och Sedel: Myntets derefter förfallne värde; men flera följder gifwas ännu, som deruti ej upräknade äro.

Man går förbi at fråga, cui bono at slå Riks-Daler efter Hamburger skrot och korn, men i Cours låta honom löpa til 48 mark eller 12 Daler, efter som förslaget lyder, när den, oaktradt denne anstalt, kan efter Coursen blifwa ständande til 18 Daler och äfwen löpa up til 36 Daler; emedan lika så möjligt det varit för både Cours och Riks-Daler, at löpa up til 18 Daler, så kunna de ock löpa up til 36 och ännu flera Daler.

Man går jänwäl förbi at fråga, hwad det gagnar Rikets betjäning at fördrä Löner i Dalertalet och förwärra Myntet i Räknewärdet, i mon efter Lönernas förhöjning. Detta kan gå in infinitum, utan någon wärkelig förbättring i Lönerna vidare, än til ord och namn, hwarmed en hwar på kroppen, i köket och wid bordet, är så litet hulpen, som med en Character.

Man wil nu stärksåda Adjunkten Christiernins föregifwande, om skada kan förmodas wid Coursens och Riks-Dalerns fallande til 36 mark.

Den meniskan, som ej lefwer under ordentlig Lag, är en träl. Wi äga Lag, och äro således ej trålar. Wi kunna aberopa oss Lag emot både Konung, Råd och Ständer, följakteligen i långt högre mått, både emot Banck och alla dem, som wården derom, såsom fullmäktige, anförtrödt blifwit; men ännu mer emot den eller dem, som med tillstyrkande af Myntets förwärring til 100 pro-Cent föreslå, at betala den enas gäld med en annars Egendom, at göra den ena rik med den andras förderf, at af wedertlikar göra den ena til Herre och den andra til träl, at betaga Kronan och Rikets betjäning

hälften af deras Rättigheter, för at dels betala någras gäld, dels at göra dem trotsiga och stormodiga, samt at lefwa i prackt och öfwerflöd med den fattigas blod. Et sådant är Adjunkten Christiernins påstående. Hvad slags brott är at jämföra emot det, at afhända Millioner menniskor hälften af deras Egendomar, samt i hela werlden wännta et helt Rike, och des ofkyldige Jwänare, med en i all werlden oerhörd Cours och förfallit Sedelmynts wärde?

Et försök eller förslag til en ändring i Regeringsättet, är straffbart med ej mindre än Lif, Ura och Gods, för den orsak, at en sådan ändring kan göra osäkra om vår Frihet, våra Egendomar, wår Ura och wåra Lif. Et förslag, det ware sig til stegring eller bibehållande af Cours och Riksdalern til 18 Daler, är således at betaga Kronan och en del undersätare hälften af deras Egendomar, samt at skänka denna hälften åt en annan, och följaktligen är et förslag til en ändring i Regeringsättets förnämsta ändamål, som är Medborgares trygg- och säkerhet til Lif och Egendom.

I fall, som dock ej förmodas kan, at sådane förslag blifwo faststälte, nemligen: at en Riks-Daler i Cours skulle gälla 12 Daler, eller efter Adjunkten Christiernins förslag, 18 Daler Kopparmynt, men efter nu warande Lag, undersätare ej kan betagas rättigheten at förswara sina Egendomar och vindicera deras fordringar efter Förskrifningar och Lag, så wäl af Kronan hos Banque, Banque hos Kronan, bägge hos undersätare och undersätare hos Kronan, samt reciprokt emellan Medundersätare, så kunde deraf ej annat hända, än Riks- och Folks-förstörande Proecesser, som utom des kunde blifwa af swåra följder, så framt ej tillika den Lag gjordes, at Creditorer ej måge njuta Lag emot Debitorer, hwilket wore alt detsamma, som at förändra Regeringsättet i et despotiskt Regemente.

Fast rådeligare wore fördenstul det, at aldenstund Banquens Sedlar äro i sig sjelfwa ej annat än Obligationer, för hwilka wid anfordran Valuta bör betalas i redbart Mynt, enligt förskrifningens eller skuldebrefswets innehåld, at ock Banquen drager försorg om, at betala sina Skuldebref med redbart Mynt, efter det wärdet, som des skuldebref innehålla. Dermed förekommes, tör hända, större oredor, än som ännu kunnige äro, ehuru stora de ock wara måge.

Men oredorna i Mynt och Cours kunna intet hjelpas dermed allena, at Inkommande och Utgående Gullens betalande i Silfver förnyas, samt at Banquen skaffar och gifwer redbart Mynt för sina Obligationer; ty som åtskillige både hemliga och uppenbara orsaker ifrån början varit wällande til och sammanwårkat oredorna; altså, om man wil hjelpa alla oredor, som varit åstadkomne af många orsaker, så måste ock alla hjelpemedel på en gång råcka hwarandra handen emot orsakerna, eljest blifwer hwart och et för sig af otillräckelig wårkan. At slita sönder en Tiofalt Tross, är ej gjordt med en enkel; at förnya Utgående och Inkommande Gullens betalande i Silfver, och at Banquen fogar anstalt, at betala sina Obligationer med redbart Mynt, är allena ej tillräckeligt, at hjelpa oredorna; förnämsta ögnamärket bör ställas på Coursens reduction. Utom des är swårt at skaffa Silfver, och utom des är omöjligt det at behålla, sedan det wunnit är. Til Coursens reduction kan Inkommande och Utgående Gullens betalande i Silfver mycket bidraga, men denna anstalt, om den skal blifwa af någon wårkande kraft, måste understöddas:

1). Med sådana anstalter, hwarigenom Exporteurer och Trafcenter alla medel blifwa betagne, at stegra Coursen; och detta består uti förbud emot Lån på utgående effecter, Lott: Sedlar och Kronans Obligationer, samt Lån i Banquen til Bruks: Egendomar's inlöp, til des man wunnit Coursens alpari af Silfvermynt i landet.

2). At om Secunda Weplar uppehållas öfwer en Postdag, de ej må åga Weplätt, angifwarens ensak.

3). At Måklare wid Ambeters och Arans förlust förbjudes, at sluta och endoffera Weplar i eget namn, samt at andra Personer jämwal wid swåraste wite förbjudes det samana för andras räkning.

4). At nya Lån i Sedlar förminskas, och gamla Lån på Bruf, Landt: Egendomar och Hus indragas, så mycket, at det för Debitorerne må blifwa någorlunda drägligt, men alltid något mer på Brufs: emot Landt: Egendomar och Hus, så länge Coursen ej är reducerad til Par emot Utländske Metall-prisen. Men at Banquen med Lån i Silfver må fortfara efter förmågan, fast med wilfor, at Lånet jemte Interettet med Silfver må betalas.

5). Att Järn-Contoiret wid förlust af des privilegium förbjudes, at bruka des fond til Järns uphandling och stegring i Daler-tal utöfwer Cours par, samt at ej bruka Fonden til annat än Bruks-förlager, Blåsningars och Smidets förbättring, samt Metallernas förädling.

6). Att det föreskrifves wisa Terminer, som de i Banquen förpantade Metaller, Lott-sedlar och Kronans Obligationer, måste utlösas.

7). Att Sedlars gångbarhet utom Riket förbjudes.

8). Att detta bör på en gång ställas i wärket, om man wil at någondera skal blifwa af någon wärkande kraft. Blifwer alt detta tillika understödt af några anstalter, som ej kunna allmänt uppenbaras, så förmodas derutaf all åstundad wärkan. Andra grunder gifwas icke, at kunna reducera Courfen, samt skaffa och behålla Silfvermynt i Landet, och om någon gjorde et sådant löfte på öfweringelse om möjligheten, så kan han aldrig fughjöra sit löfte. Sjelwa omöjligheten ligger i wägen.

Ingen låte inbilla sig något äfventyr eller lidande wid dessa Medels bruk. Om någon blifwer lidande, så lider den ej mer, än som den efter Lag lida bör. En sådan förtorar ej mer än det, hwartil han ingen rättighet äger. En Medborgare äger ingen rättighet til annars Egendom. Den som genom hemliga eller uppenbara medel söker tillkantsa sig andras Egendomar, den är icke en god Medborgare. Och sådane äro de som förswara, ej allenast Wäxel-Coursens högd, utan ock alla Medel, som kunna bidra till des stegring; de samma äro så mycket Banquens som Rikets och alla Medborgares fiender; ty en Tunna Gulds Lån, fast det wore endast på några wecker, som kan sätta en Exporteur och Trassent i tilstånd at ej Trasslera, när Courfen är i fallande eller will stegras, är förderfweligare, än 10 Tunnor Gulds Lån på Landt-Egendomar i flera år.

Låt det skälet ej så råda at ifrån 1757 ej mer än Tre Tunnor Guld warit lånt om året på exportable effecter, i stället för 15 à 20 Tunnor Guld årligen förut: Ty sedan Exporteurer och Trassenter genom Coursens stegring, medelst Banco-Lån, för en Million Riks-Daler i Wärlar undfått 2 Millioner i Sedlar,
samt

samt när de tillka fått disponera Millioner Subsidier, så har mindre Lån behöfts i Banquen.

Det bör anses, såsom en epidemisk sjukdom hos somliga människor, at i denna tiden Hus ej kan byggas, Egendomar ej kunna köpas, upodlas och förbättras, Järn ej smidas, Fabriquer ej fortsättas, Handel ej drivas, Förlager ej gifvas utan Banco-Lån, och det uti representativt Mynt, när allt ifrån Odens tid, Städer och Land blifwit bygde, ja hela Stockholms Stad blifwit upbyggd, utan Banco-Lån på et enda Hus; der dock, om desse wille höra skäl, och gifwa sig rådrum at tänka, kunde de blifwa öfvertygade derom, at de större swårigheter, som nu för tiden gifwas i alla dessa rörelser än förr, härröra ifrån intet annat än förmycket Banco-Lån. Här sannas de gamla ordspråken: Omne nimium vertitur in vitium, moderata durant. Kunna de icke för Rikets, Medborgares och sin egen wärfeliga förmån, afhålla sig ifrån Banco-Lån, allenast en liten tid, tills Wärel-Coursen faller til Par, och för rörelserna i Riket tillräckligt Siffweremat finnes; då kunna flera och större Lån utaf Banquen med Rikets, Medborgares och Banquens fördel tillåtas.

För en hwar som äger litet förnuft och någon försarenhet, är det nog begripeligt, uti huru högt mått, Sveriges och alla dess Inbyggares wälfärd beror af uprätthållandet af Banquens Credit, emedan des Egen, hela Rikets, des Regerings, samt Rikens Ständers Credit, är et och samma.

Emedan Credit beror af säkerhet, säkerhet och Credit jämwäl äro Synonyma, så kan det ej eller wara något twifwelsmål om Banquens Credit, emedan hwar man wet, at ehuru Wärel-Coursen stiger eller faller, och ehuru des Sedlar äro mer eller mindre begärlige, så äger Banquen ändock full säkerhet för sina Sedlar uti Jord, Brusk, Hus, Lottsedlar och Kronans Obligationer. Uppå en så säker grund finnes ej någon

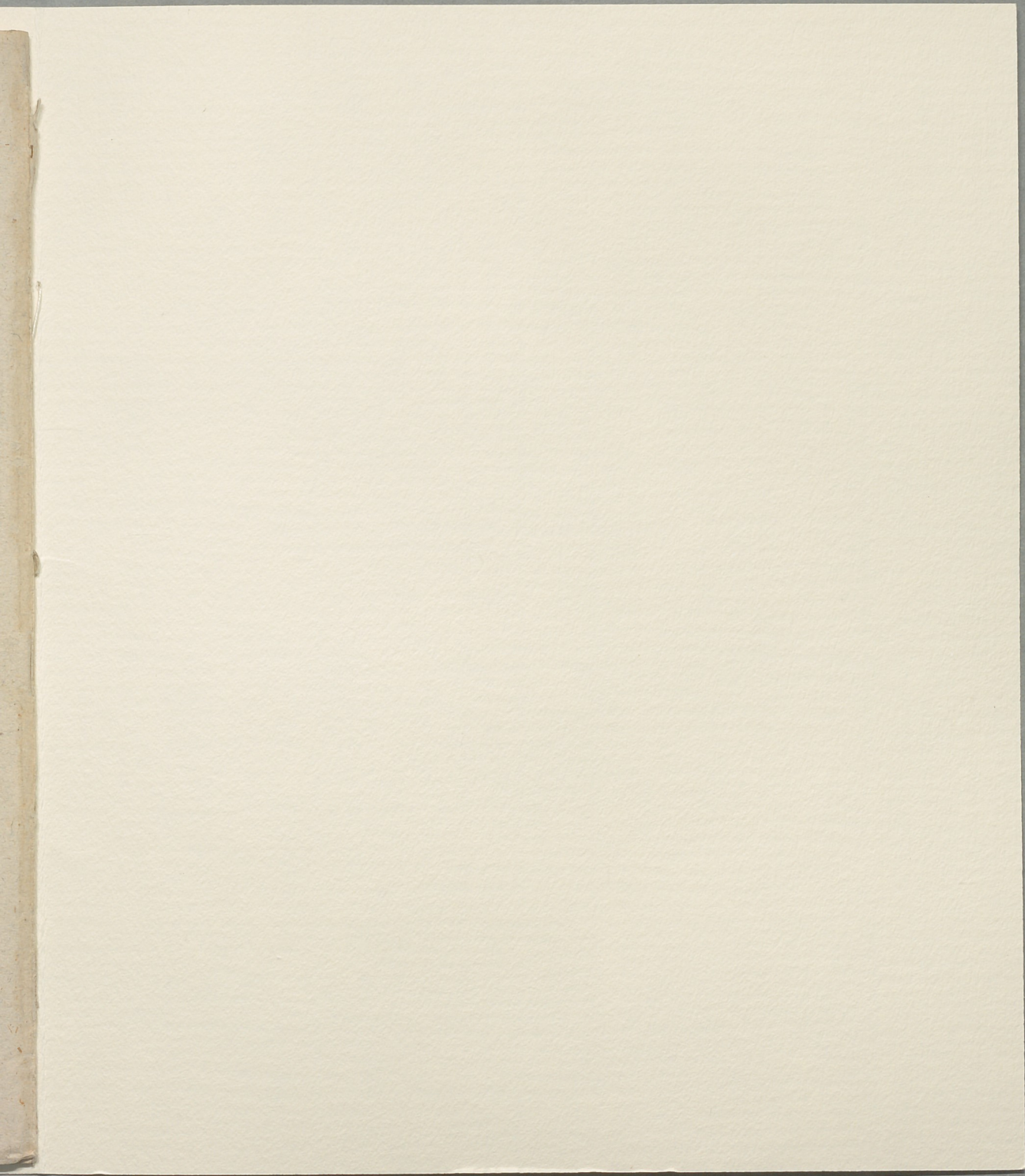
Banque i Europa ståndande.

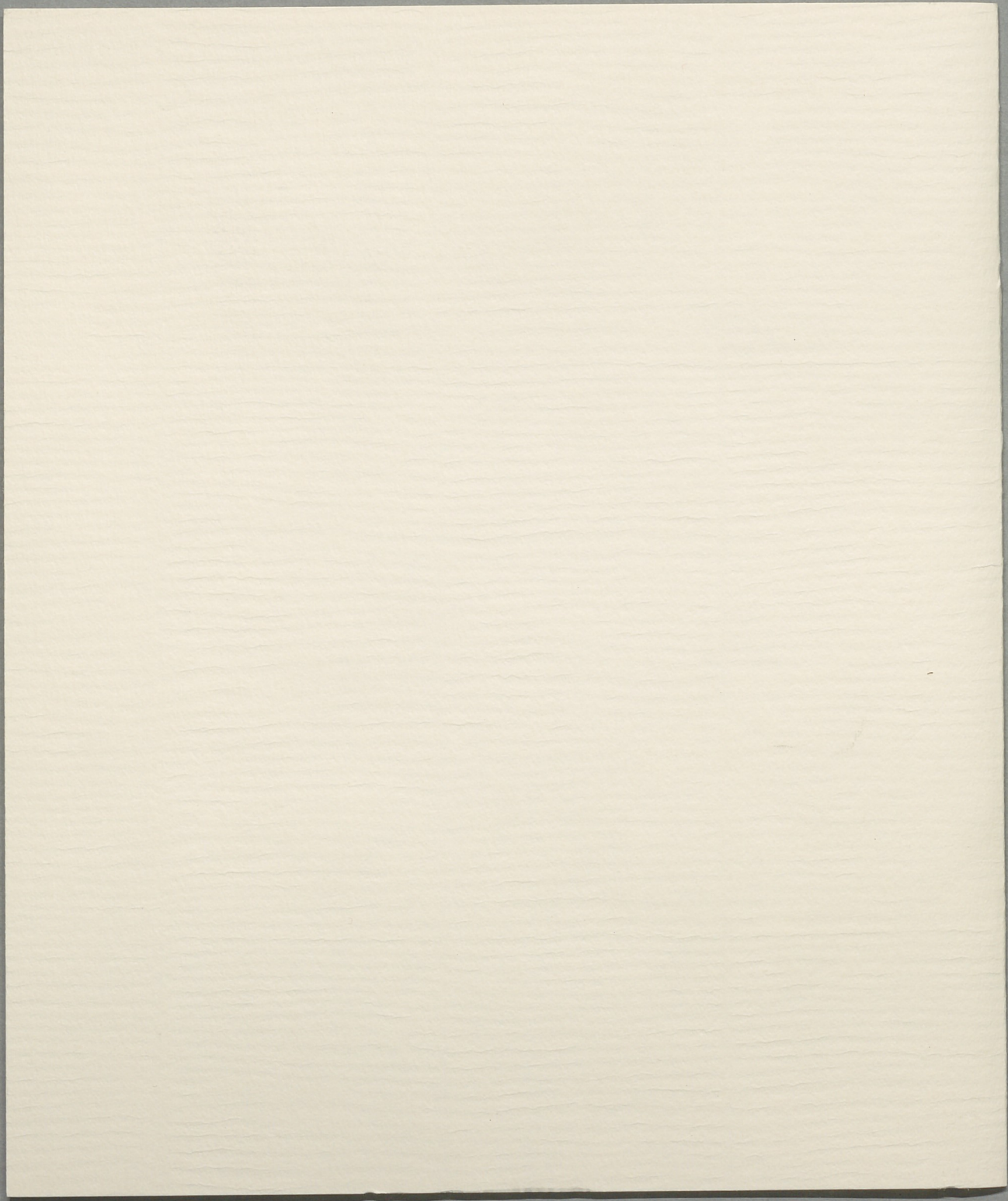
SEDERHOLM,

Tryckt hos Nyström och Stolpe 1761.

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text appears to be organized into several paragraphs.]

[Faint text at the bottom of the page, possibly a signature or a reference.]

www.books2ebooks.eu